

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด อำเภอขลุง จากสำนักงานเกษตรอำเภอขลุง แล้วมากำหนดเป็นวิธีการดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยทางการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย การกำหนด ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุดในอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี เนื่องจากอำเภอขลุง มีพื้นที่ปลูกมังคุด 11 ตำบล แต่มีสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุดที่จดทะเบียนเป็นเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดตามโครงการ GAP อยู่ใน 5 ตำบล ดังนั้น ประชากรที่ศึกษาประกอบด้วย สมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุดที่ได้จดทะเบียนเป็นเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดตามโครงการ GAP ใน 5 ตำบล คือ ตำบลบ่อเวฬุ ตำบลตรอกนอง ตำบลวังสรรพรส ตำบลช้าง และตำบลมาบไพ โดยจัดเก็บข้อมูลจากสมาชิกจำนวนทั้งสิ้น 137 ราย โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรที่ศึกษา

สถานที่	จำนวนสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด
	(ราย)
ตำบลบ่อเวฬุ	34
ตำบลตรอกนอง	32
ตำบลวังสรรพรส	31
ตำบลช้าง	27
ตำบลมาบไพ	13
รวม	137

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์และการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดข้อมูลที่ต้องการในประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วจึงกำหนดตัวชี้วัดและมาตรวัดข้อมูลในแต่ละประเด็นตามที่กำหนดไว้ และนำข้อมูลตามประเด็นตัวชี้วัดและมาตรวัดมาสร้างเป็นข้อคำถาม ประกอบด้วยคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิก ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร ประสบการณ์ในการผลิตมังคุด การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการผลิตมังคุดจากหน่วยงานหรือแหล่งบริการความรู้ทางการเกษตร จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตมังคุด จำนวนพื้นที่ถือครองทำการเกษตร จำนวนพื้นที่ผลิตมังคุด จำนวนพื้นที่ผลิตมังคุด GAP แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตมังคุด ค่าใช้จ่ายในการผลิตมังคุด ปริมาณมังคุดที่จำหน่าย ปริมาณมังคุดคัดเกรดที่จำหน่าย แหล่งจำหน่ายผลผลิตมังคุด ราคาผลผลิตมังคุดคัดเกรด ราคาผลผลิตมังคุดคัดเกรด สถานการณ์ราคา และรายได้จากการจำหน่ายมังคุด

ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดมีคำตอบให้เลือก แบบให้เลือกคำตอบเดียว แบบให้เลือกหลายคำตอบและเติมคำในช่องว่าง

ตอนที่ 2 การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุด ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการผลิตมังคุดตามแนวเกษตรที่ดีที่เหมาะสม วัดโดยการให้คะแนนผู้ที่ได้ใช้หรือได้ทำตาม

เกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดในประเด็นต่าง ๆ 8 ด้าน คือ 1) แหล่งน้ำ 2) พื้นที่ 3) การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร 4) การรักษาคุณภาพภายนอกผล 5) การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช 6) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว 7) การเก็บรักษาและการขนย้ายผลผลิตในแปลง และ 8) การบันทึกข้อมูล

ประเด็นคำถามข้อนี้มีทั้งหมด 48 ประเด็น มีการให้คะแนน ดังนี้

0 คะแนน เท่ากับ ไม่ใช้ / ไม่ทำ หมายถึง สมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุดไม่ได้ใช้ GAP สำหรับการผลิตมังคุด

1 คะแนน เท่ากับ ใช้ / ทำ หมายถึง สมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุดได้ใช้ GAP สำหรับการผลิตมังคุด

สำหรับสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุดที่ใช้หรือทำครบทุกประเด็นย่อย จะได้คะแนน 48 คะแนน

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุด ซึ่งผนวกต่อเนื่องไว้กับตอนที่ 2 ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุด ในประเด็นต่าง ๆ ทั้ง 8 ประเด็น เหมือนตอนที่ 2

2.2 การทดสอบเครื่องมือ

2.2.1 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจ และมีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.2.2 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ดังรายชื่อในภาคผนวก ก ตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้แก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุดในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 20 ราย ซึ่งมีใช้ประชากรที่ศึกษา เพื่อทดสอบความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้เก็บข้อมูลจริง

2.2.4 นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง ซึ่งได้รับคำแนะนำในการแก้ไขแบบสัมภาษณ์จนสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้

3.1 ประสานเกษตรอำเภอขลุง ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ขอความร่วมมือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการประสานสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพ มังคุดเพื่อการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด ระหว่างวันที่ 1 มกราคม - 31 มีนาคม 2550 เก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วน จำนวน 137 ราย หรือ ร้อยละ 100.00

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจให้ คะแนน จัดทำรหัสและบันทึกข้อมูล แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม สำเร็จรูป โดยใช้สถิติ คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

ตอนที่ 2 การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของสมาชิกกลุ่มปรับปรุง คุณภาพมังคุด วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ระดับการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุด โดยการหา ค่าเฉลี่ยของจำนวนข้อในแต่ละด้านที่สมาชิกปฏิบัติ นำมาปรับให้อยู่บนฐานของร้อยละ นำค่า ร้อยละของการปฏิบัติในแต่ละด้านมาจัดช่วงเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินระดับการใช้เกษตรกร ที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของสมาชิก โดยกำหนดเป็น 5 ระดับ ดังนี้

00.01 – 20.00	เท่ากับ	มีระดับการใช้	น้อยที่สุด
20.01 – 40.00	เท่ากับ	มีระดับการใช้	น้อย
40.01 – 60.00	เท่ากับ	มีระดับการใช้	ปานกลาง
60.01 – 80.00	เท่ากับ	มีระดับการใช้	มาก
80.01 – 100.00	เท่ากับ	มีระดับการใช้	มากที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิต มังคุดของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ ความถี่และร้อยละ